

נזיר כד

ראש השנה יום ב'

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

דף כד. משנה האשה שנדרה כנזיר, והפרישה את בהמתה כו'. הא דנקט לשון יחיד דהיינו בהמתה, והרי היא צריכה להביא ג' בהמות, כבשה לחטאת, כבש לעולה, ואיל לשלמים, דקמ"ל אע"פ שלא הפרישה אלא אחת נמי דינה כן. ועוד דמצינו כזה בתורה (וישלח לב-ו) "ויהי לי שור וחמור", ופרש"י דרך ארץ לומר על שורים הרבה שור כו'.

2. ספר שערים מצויינים בהלכה

תצא ותרעה בעדר. פירשו התוס' דכיון דהיפר לה בעלה אין כאן נזירות כלל, ודין חולין יש על הבהמות. והא דאמר הלשון תצא ותרעה בעדר ולא אמר בהדיא שהם חולין, אפשר דקמ"ל דלא נימא דהם כמו פסולי מוקדשין שלא להתערב עם אחרות, קמ"ל דמותר להן להתערב דאין שום קדושה עליהן.

3. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

החטאת [תמות] - אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה היא כחטאת שמתו בעליה.

4. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

שלמים (נמי) יקרבו שלמים ונאכלין ליום אחד - כחומר שלמי נזיר ואפי' למ"ד בעל מיעקר עקר [כיון] שהיא קדשם לדין שלמי נזיר יאכלו בכל החומר שבהן והא דקאמר בגמרא שלמי נזיר ששחטן שלא כמצותן (היינו) אין להם זרוע ומדמה ליה להכי היינו אין להם זרוע כמצותו שיטעון בתנופה אבל מ"מ הזרוע מיתטר כחומר שלמי נזיר ועוד אומר ר"ת דאין להם זרוע היינו דאין להם דין זרוע בשילהי שיתבשל עם האיל אלא לבדו אסריניה.

5. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

ה"ג ואינם טעונין לחם - כשאר דכתיב על כפי הנזיר ואין כאן כפי הנזיר דהפר לה ואם הקדישו כבר טעון פדייה ואפילו אי מיעקר עקר גזירה שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדייה ואי מיגז גיזי נמי מצי לפדות דאין לו קדושת הגוף עד שישחט עליו הקרבן.

6. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

החטאת [תמות] - אע"ג דהפר לה כדמפרש לה טעמא דמתניתין כיון דבעיא כפרה היא כחטאת שמתו בעליה.

7. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד א

דתניא ר' יהודה אומר מביא אדם קרבן עשיר על אשתו - פי' אם עשיר הוא [והיא חייבת קרבן עולה ויורד] צריך להביא קרבן עשיר עליה ולא יוכל לומר והלא אין לה כלום ותביא קרבן עני וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת להביא קרבן בעבורה וזווקא חובות שהיא חייבת כגון יולדת וזבה אבל נדרים ונדבות לאו כל כמינה ליזור אלף עולה ליום ואומר ר"י דדוקא אותן שנתחייבה משנשאת ואילך ולא שנתחייבה קודם שנשאת.

8. שפת אמת מסכת נזיר דף כד עמוד א

בתוס' ד"ה דתניא כתבו נזירים ונדבות אין הבעל מחויב לשלם דאם לא כן תפסיד כל ממונו, ולכאורה תמוה הא נזירות נמי נדבה היא. והי' נראה לענ"ד לחלק, כיון דנזירות יכול הבעל להפר, אם כן לא שייך שתפסיד ממונו, רק בהרי זו עולה דלא הוי נזרי עינוי נפש לכן אינו צריך לשלם.

מיהו אכתי קשה דאם כן מה מקשה ר"ח הכא דבאמת הפר לה, ואי נימא דאפילו הפר לה מכל מקום הקדישה הקדש אם כן שוב לעולם תעשה כן ותפסיד כל ממונו.

ושוב ראיתי בתוספות ב"מ [ק"ד ע"א ד"ה הכי] שכתבו דגבי נזירות לא תעשה לעולם כן, שמונעת עצמה מיין וגילוח, וכתבו שם עוד דבנזירים ונדבות אפילו אם בעל יכול להפר דהוא דברים שבינו לבינה מכל מקום לפעמים שוכח להפר. ועיין שם עוד שכתבו כשיטת רש"י הכא דאפילו מה שנתחייבה קודם הנשואין חייב הבעל, וכאן כתבו כשיטת רש"י שם דדוקא אחר שנשאת וזה תלוי בגרסת הברייתא, או שכך כתב לה, או כותבת לו כמו שכתב הר"ן בנזירים שם [ותוס' במכילתין ד"ה הכי גריס].

9. ספר שערים מצויינים בהלכה

ר' יהודה אומר אדם מביא קרבן עשיר על אשתו כו'. עי' בגמ' ובר"ן נדרים (לה:): וכמה שכתבנו שם בביאור ענין זה. ויש גם נפ"מ אם אשתו עברה על תקנות הקהל, ויש תקנה דהעובר משלם קנס, ויש לדון מזה אם הבעל מחויב לשלם בעבורה. ועי' ברמ"א (חור"מ סי' צו ס"ב) דאם נתחייבה בכ"ד אין בעלה חייב לשלם בעבורה.

עי' בתוס' במס' סוטה (כג. ד"ה כל הנשואות) דדוקא מה שהיא חייבת, הבעל מביא על אשתו, אבל מנחת נדבה מודה ר"י דאינו מביא. וכתבו הר"ש משאנץ והרא"ש (נגעים פי"ד מי"ב) דדוקא קרבנות המכשירין כגון קרבנות לידה וזיבה ומצורע וסוטה, מחויב הבעל להביאן על אשתו, אבל אם אכלה חלב או חללה שבת, דאין הקרבן בא אלא לכפרה, לא מיחייב הבעל להביאן לכפרת אשתו, והביאו כן מספרי. וכן מבואר מדברי

הרמב"ם בפיהמ"ש (שם) דדוקא קרבן לידה או זיבה. אבל מהרמב"ם ביד החזקה (שגגות פ"י ה"ו) מבואר דהבעל מחויב בכל הקרבנות שאשתו חייבת. וכ"כ בפ"י הרא"ש לנדרים (לה:): דאפי' אכלה חלב מביא עליה חטאת. ובאמת כן הוא בהדיא בגמ' שם (לו.) דפריך אלא מעתה יביא אדם חטאת חלב על חברו, שכן אדם מביא על אשתו שוטה כו' יהודה. ומגמ' כאן מבואר דרבנן פליגי על ר"י, ואפי' בקרבנות המכשירין פליגי, וס"ל דלא משתעבד הבעל להביאן, עי' בתוס' (ד"ה דתניא).

10. ספר שערים מצויינים בהלכה

שכך כתב לה כל אחריות דאית לך עלי מן קדמת דנא. פי' כך כותב לה בכתובתה. ולשון זה ממש לא נמצא בכתובה שלנו, אלא בלשון אחר, ואחריות שטר כתובתא דא קבלית עלי כו'. ויש הרבה דברים שהבעל חייב בהם ולא נמצא כתוב בכתובה שלנו, כגון אם תשתבאי אפרקינך וכדומה, ואפ"ה חייב הבעל כדאיתא במס' כתובות (נא). וברמב"ם (אישות פי"ד הי"ח) ובשו"ע (אהע"ז סי' סט). ואפשר שהטעם דלא נכתב, משום אל תפתח פה לשטן. ועי' ברמב"ם (שם פי"ב ה"ה).

11. חידושי בתרא

שפג) כד. מאן תנא דבעל לא משתעבד לה אר"ח רבנן היא דאי ס"ד ר' יהודה היא כו' דתניא רי"א אדם מביא קרבן עשיר על אשתו וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת כו'. יש דמקשים דהנה הרמב"ם ז"ל בפ"י דשגגות ה"ו פסק וז"ל כל קרבנות שהאשה חייבת בעלה מביא על ידיה אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא על ידיה קרבן עשיר ע"כ, ופירש הכס"מ שם וז"ל אע"ג דרבי [יהודה] קתני לה, משמע דליכא מאן דפליג עליה כו' ע"כ, וכ"כ הר"ן ז"ל בגדרים לה. וצ"ע דבסוגיין מבואר בהדיא דר' יהודה קתני לה ורבנן פליגי עליו, ומלשון הברייתא גופא משמע דזה אתי רק כר"י וצ"ע, ועי' בספרי פ' נשא בפסוק אשר עליה, דמפורש דפליגי ר"י ורבנן, דלר"י מביא כל קרבן שעליה אפילו חטאת ונזירות, ולרבנן רק קרבן שמכשירה לו, כגון זבה ויולדת שקרבנן מכשירה לבעלה, ולפי"ז אתי שפיר מה שכתב הר"ן דלא פליגי רבנן כיון דהגמ' בגדרים מיירי לענין יולדת, אבל מהר"ן משמע דכל הברייתא קאי אליבא דרבנן ג"כ, וזה צ"ע דבברייתא מפורש דמביא כל קרבן שהיא חייבת אפילו שאינו מכשירה וזוהו דאי פליגי רבנן, ועי' בתו"כ בפ' מצורע דמביא הדין על קרבן מצורע ויליף מזאת והובא בשם ר"י, וצ"ע דהך דינא אתיא אף כרבנן, דקרבן מצורע מכשירה וזוהו מודו רבנן, ועוד צ"ע דיליף מדרשא אחריתא ולא מאשר עליה כדמפורש בספרי, ועי' ירושלמי כתובות פי"ד ה"ח, ועי' בספרי זוטא דמרבה רק קרבן שמכשירה וממעט קרבן חטאת שאינו מכשירה, ואתיא כרבנן דלא מביא אלא קרבן שמכשירה, אמנם עי' בר"ש נגעים פי"ד דמייתי הך ספרי זוטא אליבא דר"י, ומשמע דאפילו לר"י לא מביא אלא קרבן שמכשירה וצ"ע מכל הנ"ל, והנה הרמב"ם הנ"ל כתב דמביא כל קרבנות שהיא חייבת ולכאורה זה רק כר"י ולא כרבנן דלרבנן לא מביא אלא קרבן שמכשירה, וא"כ צ"ע מש"כ הכס"מ דאתיא ככ"ע, והא רבנן פליגי, ועוד צ"ע הברייתא דסוגיין דמשמע דמביא כל קרבן שכך כתב לה בכתובתה, וצ"ע דבספרי איכא ריבויי על זה מפסוק.

לכאורה אכס"מ לא קשה, דהא שמעינן מלשון הרמב"ם דבהא יכתב "כל קרבנות שהאשה חייבת בעלה מביא על ידיה" כוון רק לענין איכות הקרבן דעולה ויורד, כהמשך לשונו — "אם היה עני מביא קרבן עני ואם היה עשיר מביא על ידיה קרבן עשיר", ובדוקא היפך סדר הברייתא והמשנה בפ"ד דנגעים מ"ב (שלא כדרכו לצטט המקור) ממה שיש לפנינו, דמקודם תניא אדם מביא

קרבן עשיר על אשתו, ואח"ז תניא וכן כל קרבנותיה שהיא חייבת, והיינו כדי שנבין שפוסק כרבנן וגם רבנן מודו לענין קרבן עולה ויורד. ולכאורה לזה כוון גם הר"ן בגדרים וז"ל לא דוקא כו' יהודה דהא תני רישא סתמא אדם מביא קרבן עשיר על אשתו כו' ע"כ, דהיינו דבדין זה דעולה ויורד לא שמענו שום מחלוקת בין ר"י לרבנן, דרק לענין הבאת קרבנות שאין מכשירה מצאנו מחלוקת. וכן גקט הסטנסיל מהדורא תניינא סי"ד דף קנט. שתמה וז"ל ולפי"ז צ"ע מאי נפ"מ הא דמביא קרבן עשיר, בין לר"י לרבנן, כיון דלכו"ע הוא מחוייב להביא, ומה זה דקאמר ר"י לפיכך אם פטרה, הלא דין זה אף לרבנן איתא ע"כ, וע"ש שמצא נפקא מינה.

12. שפת אמת מסכת נזיר דף כד עמוד א

בגמרא אמר רב חסדא רבנן היא, מסוגיא זו משמע להדיא דחכמים פליגי על ר' יהודה, ומהתימא על הר"ן בנדרים ל"ה ע"ב שכתב דכולי עלמא מודים בזה, וגם צריך עיון על הרמב"ם [פ"י משגגות ה"ו] שפוסק כר' יהודה, כיון דלרב חסדא ללישנא קמא ולרבא בלישנא בתרא אתיא מתניתין דלא כר"י, והוי סתם במתניתין ומחלוקת בברייתא [ובמאירי נמי פסק כר' יהודה]. מיהו יש לומר, דהוי סתם ואחר כך מחלוקת, כיון דהך כר' יהודה איתא במשנה דנגעים [פ"ד משנה י"ב]. אבל על הכ"מ קשה, שכתב בפ"י מהלכות שגגות שם דמשמע להר"מ דכולי עלמא מודין לדר' יהודה עיי"ש, וזה אינו כדמוכח הכא.

13. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד ב

שקימצה מעיסתה - וא"ת והא אמר בפרק אע"פ (כתובות נט.) דמותר מזונות לבעל וי"ל דהכא מיירי שאמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך ונתרצת בכך והותירה ממעשה ידיה והא ודאי דידה הוא ועוד תירץ הר"ם דהא דאמרינן מותר מזונות לבעל כגון שקצבו לה כך וכך דינרין לשבת והוזלו המזונות שדי לה באותה קצבה כדי שבעה והותר אותו מותר לבעל אבל הכא מיירי שקימצה מעיסתה שלא הוזלו המזונות אלא קימצה ופיהתה מפיה שלא אכלה כדי שובע דההוא מותר הוי ודאי דידה.

14. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד ב

ואמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן - ר"ת פסק כרב דאמר פרק בתרא דנדרים (דף פח.) המודר הנאה מחתנו ורוצה ליתן מעות לבתו ואמר הרי מעות נתונים ליך במתנה ובלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפ"ך ואמר רב עלה ל"ש אלא מה שאת נושאת ונותנת לתוך פיך אבל אמר לה מה שתרצי תעשי קנה יתהון בעל ואע"ג דשמואל פליג עליה התם והלכתא כוותיה בדיני מ"מ כי איתשיל לענין איסורין איתשיל ובשמעתין קיצר הש"ס וי"ל שאמר לה מה שאת נושאת ונותנת לפיך.

15. ספר שערים מצויינים בהלכה

שם ע"ב דאקני לה אחר על מנת שאין לבעליך רשות בהן. [כתבו התוס' דר"ת פסק כרב דאמר במס' נדרים (פח.) דצריך שיאמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן אלא מה שאת נושאת ונותנת בפ"ך, והא דלא קתני הכא כן משום דקיצר. אבל הר"ן (שם) הביא בשם הנגיד רבינו שמואל בשם ר' עמרם גאון, דהלכה כשמואל דסגי כשאמר לה על מנת שאין לבעליך רשות בהן, וכמו ששמע בגמרא דהכא. והרמב"ם (נדרים פ"ז הי"ז) מיצע את הדרך, שפסק כשמואל על מנת שאין לבעליך רשות בהן ומה שתרצי עשה, וא"כ לפי זה איכא ג' שיטות. ובשו"ע (אהע"ז סי' פח סי"א) פסק כהרמב"ם. וכעין הכרעה זו

16. ספר שערים מצויינים בהלכה

לא תיטיב על כרעין עד דאמרת לי הדא מילתא. פי' התוס' אלא עמוד כו'. תמוה קצת, דדרך בני אדם אם יבא אצלם אדם חשוב מכבדים אותו וישב אצל השלחן, ואח"כ מתחילים לדבר, וצריך לומר דפעמים מחמת אהבת לימוד התורה חושש פן ישכח הדברים ועושים כשגגה שלא כדרך, דמצינו כעין זה במס' עירובין (נד:) עה"כ (משלי ה-יט) "באהבתה תשגה תמיד" כגון ר' אלעזר בן פדת שהיה יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון וסדינו מוטל בשוק העליון, עיי"ש ברש"י ובר"ח. ובירושלמי ברכות (פ"ה ה"א) איתא, דריש לקיש היה עוסק בתורה במחשבתו דרך הלכות בשבת ויצא חוץ לתחום, ודרשו על זה "באהבתה תשגה תמיד".

17. שפת אמת מסכת נזיר דף כד עמוד ב

בגמ' דמי שלמים יביאו שלמים וכו'. לא נתבאר הטעם למה נאכלין ליום א', הלא כמו דאין טעונין לחם משום דנזיר ליכא כמו כן י"ל דלאו שלמי נזיר מיקרי רק כשאר שלמים, [הרע"ב פי' הטעם דאינם טעונים לחם דבעינן ונתן על כפי הנזיר וליכא. וכן פרש"י במנחות (ה א) והתוס' בנזיר (כ"ד ב) והא דאי' בנזיר (מ"ו ב) זאת תורת הנזיר כו' בין שאין לו כפים, כבר פי' התוס' שם דצריך מיהא להניף בזרוע ע"ש, אבל למ"ש הרמב"ם (פ"ח מה' נזירות הלכה ה') דבאין לו כפים אינו מניף כלל ע"ש, ובזרוע לאו תנופה הוא לדידי' ואפ"ה טעון לחם, א"כ הכא ע"כ הא דאין טעונים לחם משום דלית לי' תורת קרבן נזיר כיון דלית' בעולם, שפיר קשה כנ"ל למה לאכילת יום א' חשיב שלמי נזיר] והרמב"ם (בהל' נזירות פ"ט הלכה ב') הביא דין זה גם לענין מותר הדמים בשנהנזיר קיים, דג"כ מותר דמי שלמים ונאכלין ליום א' ואין טעונין לחם ע"ש, ונראה משום דדרשו חז"ל על תורת נזרו שיכול לקבל נזירות על מאה עולות ושלמים ע"ש, א"כ כל מה דמרבא בשלמים דין שלמי נזיר להם, אבל לחם מביא רק לקרבן אחד. (שפ"א מעילה י"א ע"א)

18. תוספות מסכת נזיר דף כד עמוד ב

שלו דתנן האיך מדיר בנו בנזיר - מתני' היא בפירקין (לקמן כח): ובשילהי פירקין מפרש ליה למר דהלכה היא דאיך מדיר בנו [והלכה] נתקבל דיכול למחות בין הוא בין קרוביו לפיכך גלח הוא ועשה מעשה בגופו לבטל נזירות אביו או שמיחה בדיבורו.

19. חידושי בתרא

יכול למחות אח"כ (ע"י סימן הקודם שלא כתב הרמב"ם לשון זה אלא שיש מקום לדייק כן), וא"כ אם הפריש הבן לא יוכל למחות אח"כ, עוד י"ל דהנה כתב הרמב"ם פ"ב דנזירות הו"ד דחייב האב לנהוג בו כל דקדוקי נזירות, וא"כ י"ל דהאב צריך להביא גם קרבנותיו, ודיוק זה דייק הגר"י ז"ל דהחייב הם על האב, אמנם לפי ש"כ דהאב מפריש ואין הבן יודע צ"ע איך מפריש שלא מדעתו, וצ"ל דהוא מדין מחוסרי כפרה לא צריך דעת, וגם נזיר נחשב לענין זה כמחוסרי כפרה, אבל בה' מחוסרי כפרה לא מנת הרמב"ם נזיר בכלל מחוסרי כפרה, וע"י בכריתות ח: דר"א ס"ל דנזיר בכלל מחוס"כ, אבל לכאורה לא פסק כן הרמב"ם כיון שלא מנאו, וא"כ צ"ע מדברי הרמב"ם כאן שיכול האב להפריש שלא מדעתו, ואף בהפרשה גופא צריך דעת, ע"י פ"ד דמעשה"ק, וצ"ל בזה דכיון דהחייבים על האב כמש"כ, ממילא גם לענין הפרשה יכול האב להפריש בעצמו, והנה ע"י בירושלמי סוטה פ"ב ה"א בעא אי בעל מפריש עליה קרבן נזיר שלא מדעתה, ופשיט דיכול להפריש שלא מדעתה, וע"ש שכתב טעם, וגם על כל מחוסרי כפרה, כתב הירושלמי טעמים שיכול להפריש שלא מדעתה, הרי להדיא דגם בנזיר מפריש שלא מדעתה.

שפ"ו: הניל - יש דמקשים על הרמב"ם ז"ל פ"ט דנזירות ה"ב שפסק וד"ל האיך שהדיר את בנו בנזיר והפריש עליה קרבנותיו ולא רצה הבן בנזירות זו ומחה הוא כו' החטאת תמות כו' עד כאן, וצ"כ עי' למה כתב שהפריש האב, ואמאי לא מיירי גם אם הוא הפריש בעצמו ולפי מה שנאמר אתי שפיר לפי מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות דאם לא מיחה מיד אינו יכול למחות אחר כך (ע"י סימן הקודם שלא כתב הרמב"ם לשון זה אלא שיש

20. ספר שערים מצויינים בהלכה

ובדיעבד אינו חייב קרבן מעילה, והטעם שכל המעות ראויין להביא שלמים. ופרש"י דאמרין במס' מעילה (ו): דליכא מעילה לפני זריקת דמים. וביארו בתוס' (ד"ה שלאחר מיתה) דלא נהנין מדאורייתא, מידי דהוה אשלמים מחיים, דמעילה ליכא ואיסור דאורייתא איכא. וכ"כ התוס' במס' נדרים (י. ד"ה אדם) דמצינו כזה במס' ר"ה (כח). בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא, הרי דאיכא איסור דאורייתא בה. והא דבעולה אם תקע יצא, משום דע"י מעילה יצא לחולין, משא"כ בשלמים ונשאר באיסור עלה, ע"י בתוס' במס' מעילה (יב: ד"ה חלב המוקדשין). והא דבשלמים ליכא מעילה, משום דכתיב (ויקרא ה-טו) "נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה מקדשי ה'", וע"ש ברש"י יצאו קדשים קלים, ומקורו מתו"כ.

המפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין כו'. פי' לכתחלה אין ליהנות,

1. ספר נפש החיים - שער ד - פרק ב

ענין עסק התורה לשמה, האמת הברור, כי לשמה אין פירושו דביקות כמו שסוברים עתה רוב העולם, שהרי ארז"ל במדרש שבקש זוד המע"ה מלפניו יתברך שהעוסק בתהלים יחשב אצלו יתברך כאלו היה עוסק בנגעים ואהלות. הרי שהעסק בהלכות הש"ס בעיני ויגיעה הוא ענין יותר נעלה ואהוב לפניו יתברך מאמירת תהלים, ואם נאמר שלשמה פירושו דביקות דוקא ורק בזה תלוי כל עיקר ענין עסק התורה, הלא אין דביקות יותר נפלא מאמירת תהלים כראוי כל היום? וגם מי יודע אם הסכים הקב"ה ע"י בזה, כי לא מצינו בדבריהם ז"ל מה תשובה השיבו הוא יתברך על שאלתו ((כמו שמצינו ב"ב י"ז א') ואידך ההוא רחמי' הוא דקא בעי')): וגם כי היה די לענין הדביקות, במסכת אחת או פרק או משנה אחת שיעסוק בה כל ימיו בדביקות, ולא כן מצינו לרז"ל שאמרו על ריב"ז שלא הניח מקרא משנה הלכות ואגדות כו', והיינו כי מהעלותו על לבו תמיד כי עזן לא יצא ידי חובתו עסק התורה לשמה במה שלמד עד עתה, לזאת היה שוקד כל ימיו להוסיף לקח תמיד מיום ליום ומשעה לשעה:

ובמשלי רבתא פ"י אר"י, בא וראה כמה קשה יום הדין שעתיד הקב"ה לדון את כל העולם כולו כו', בא מי שיש בידו מקרא ואין בידו משנה - הקב"ה הופך את פניו ממנו ומצירי גיהנם מתגברין בו כו', והם נוטלין אותו ומשליכין אותו לגיהנם. בא מי שיש בידו שני סדרים או שלשה - הקב"ה א"ל, בני כל ההלכות למה לא שנית אותם כו'. בא מי שיש בידו הלכות - א"ל, בני תורת כהנים למה לא שנית שיש בו כו'. בא מי שיש בידו תורת כהנים - הקב"ה א"ל, בני חמשה חומשי תורה למה לא שנית שיש בהם קריאת שמע תפילין ומזוזה. בא מי שיש בידו חמשה חומשי תורה - א"ל הקב"ה, למה לא למדת הגדה כו'. בא מי שיש בידו הגדה - הקדוש ברוך הוא א"ל, בני תלמוד למה לא למדת כו'. בא מי שיש בידו תלמוד - הקב"ה א"ל בני הואיל ונתעסקת בתלמוד צפית במרכבה כו', כסא כבודי האיך הוא עומד כו', חשמל האיך הוא עומד, ובכמה פנים הוא מתהפך כו' עיין שם באורך...

2. ספר נפש החיים - שער ד - פרק ג

אבל האמת, כי ענין לשמה פירוש לשם התורה, והענין כמו שפירש הרא"ש ז"ל על מאמר ר"א בר' צדוק (נדרים נ"א א'), עשה דברים לשם פעלן ודבר בהן לשמן, ז"ל עשה דברים לשם פעלן - לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו. **ודבר בהן לשמן - כל דבורך ומשאך בדברי תורה יהיה לשם התורה, כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול ולא לקנטר ולהתגאות** עכ"ל. דקדק לבאר שינוי לשונו דר"א ב"צ, שבעשיה אמר לשם פעלן, ובדבור אמר לשמן, לכן בענין העשיה פירש לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו, ובענין הלמוד פירש לשם התורה כו', וכוונתו ז"ל מבואר היינו, כי עשיית המצוה ודאי שצריכה להיות למצוה מן המובחר בדביקות ומחשבה טהורה שבטהורות כפי שכלו והשגתו, כדי שיתקלס עילאה לגרום תיקוני העולמות וכחות וסדרים העליונים, זהו לשם פעלן כי כל פעל ה' למענהו וארז"ל לקילוסו, ואם כי ודאי שגם במצות העיקר בהם לעכובא הוא העשיה בפועל, והכוונה היתירה וטוהר המחשבה אינה מעכבת כלל כמו שנתבאר לעיל (סוף שער א) על נכון בעז"ה, עם כל זה מצטרף קדושת וטוהר מחשבתו לעיקר העשיה בפועל לעורר ולפעול תקונים יותר גדולים בהעולמות - משאם היתה המצוה נעשית בלא דביקות וקדושת המחשבה:

אבל על הנהגת האדם בשעת עסק התורה בדיני המצות והלכותיהן אמר ודבר בהן רצה לומר, הדבור בעניני המצות והלכותיהן, יהיה לשמן, פי' לשם הדברי תורה, היינו לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול, ((ורש"י ז"ל גי' אחרת היתה לו שם ודבר בהן לשם שמים, לכן פירש שתהא כל כונתך לשמים, אמנם ענין ופירוש לשמה שארז"ל בכ"מ ודאי שגם רש"י ז"ל יפרש כפי' הרא"ש ז"ל כאן לפי גרסתו, וגם רש"י ז"ל כאן אין כונתו דביקות, אלא דאתי לאפוקי שלא יהא לימודו לשם קניטור וגיאות כמו שכתב הרא"ש ז"ל, כדמוכח מסיום דברי ראב"צ אל תעשם עטרה להתגדל בהם כו')), וזהו שמסיים הש"ס גבי ריב"ז שלא הניח כו' לקיים מה שנאמר להנחיל אוהבי יש כו', שמבואר הענין שם בכל אותה הפרשה שהוא מאמר התורה הקדושה עצמה אשר בחוץ תרונה, שיש לאל ידה להנחיל וליתן שכר טוב לכל ההוגה ועוסק בה מחמת אהבתה עצמה ממש, היינו להוסיף בה לקח ופולפול, וזהו אוהבי: